

روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران

آرای هیات عمومی دیوان عدالت اداری
مرجع تصویب: هیات عمومی دیوان عدالت اداری
شماره ویژه نامه: ۱۷۴۲

سه شنبه، ۱۲ دی ۱۴۰۲

سال هفتاد و نه شماره ۲۲۹۴۹

رای شماره ۲۱۲۰۷۵۰ هیات عمومی دیوان عدالت اداری با موضوع: بندهای (پ) و (ت) و (ج) ماده ۱۴ مقررات و ضوابط استقرار واحدهای تولیدی و صنعتی (ابلاغی به موجب بخشنامه شماره ۱۴۰۱/۸/۴ - ۳۲۷۴۲/۱۰۰/۱۴۰۱ رئیس سازمان حفاظت محیط زیست) در خصوص آیین رسیدگی به اعتراض متقاضیان جواز تأسیس و بهره‌برداری در کمیسیون ذیل ماده ۱۱ قانون هوای پاک از تاریخ تصویب ابطال شد

۲۸/۸/۱۴۰۲

شماره ۰۳۰۰۲۳۶

بسمه تعالی

مدیرعامل محترم روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران

یک نسخه از رأی هیات عمومی دیوان عدالت اداری با شماره دادنامه ۱۴۰۲۳۱۳۹۰۰۰۲۱۲۰۷۵۰ مورخ ۱۴۰۲/۸/۱۶ با موضوع: «بندهای (ب) و (ت) و (ج) ماده ۱۴ مقررات و ضوابط استقرار واحدهای تولیدی و صنعتی (ابلاغی به موجب بخشنامه شماره ۱۴۰۱/۸/۴ - ۳۲۷۴۲/۱۰۰/۱۴۰۱ رئیس سازمان حفاظت محیط زیست) در خصوص آیین رسیدگی به اعتراض متقاضیان جواز تأسیس و بهره‌برداری در کمیسیون ذیل ماده ۱۱ قانون هوای پاک از تاریخ تصویب ابطال شد» جهت درج در روزنامه رسمی به پیوست ارسال می‌گردد.

مدیرکل هیات عمومی و هیات‌های تخصصی دیوان عدالت اداری - بداله اسمعیلی‌فرد

تاریخ دادنامه: ۱۴۰۲/۸/۱۶ شماره دادنامه: ۱۴۰۲۳۱۳۹۰۰۰۲۱۲۰۷۵۰

شماره پرونده: ۰۳۰۰۲۳۶

مرجع رسیدگی: هیات عمومی دیوان عدالت اداری

شکایت: سازمان بازرسی کل کشور

طرف شکایت: سازمان حفاظت محیط زیست

موضوع شکایت و حواستنه: ابطال بندهای (ب) و (ت) و (ج) ماده ۱۴ مقررات و ضوابط استقرار واحدهای تولیدی و صنعتی ابلاغی به موجب بخشنامه شماره ۱۴۰۱/۸/۴ - ۳۲۷۴۲/۱۰۰/۱۴۰۱ رئیس سازمان حفاظت محیط زیست

گردش کار: معاون حقوقی، نظارت همگانی و امور مجلس سازمان بازرسی کل کشور به موجب شکایت نامه شماره ۴۱۳۴۳۷ - ۱۴۰۱/۱۲/۲۴ اعلام کرده است که:

"به موجب ماده ۱۴ مقررات و ضوابط استقرار واحدهای تولیدی و صنعتی (بخشنامه شماره ۱۴۰۱/۸/۴ - ۳۲۷۴۲/۱۰۰/۱۴۰۱ ابلاغی از سوی سازمان حفاظت محیط زیست) احکام و مقرراتی راجع به نحوه و چگونگی تشکیل جلسات کمیسیون ماده ۱۱ قانون هوای پاک و نیز حدود اختیارات و صلاحیت‌های کمیسیون مذکور تعیین شده است که حسب انطباق آن با مفاد ماده قانونی فوق‌الاشاره، وضع مقررات مورد نظر خارج از صلاحیت مرجع صادرکننده (سازمان حفاظت محیط زیست کشور) ارزیابی می‌گردد.

در بند (ب) از ماده ۱۴ بخشنامه اعلام شده است که مقررات و ضوابط استقرار، جلسات با حضور اکثریت اعضا رسمیت می‌یابد و مصوبات کمیسیون با رأی موافق حداقل پنج نفر تصویب می‌گردد. این در حالی است که صرف نظر از عدم اعطای هیچ گونه اختیاری به سازمان حفاظت محیط زیست کشور در تدوین آیین و تشریفات تشکیل جلسات کمیسیون موضوع ماده قانونی مزبور مطابق با نص ماده ۱۱ قانون موصوف، اعتبار جلسات کمیسیون مزبور منوط به حضور کل اعضا می‌باشد و تصمیمات کمیسیون ماهیت تشخیصی نداشته تا رأی‌گیری اکثریت حاضر (یا اکثریت مطلق) ملاک تصویب آنها باشد بلکه اساس تصمیمات کمیسیون مزبور صرفاً بر مبنای ضوابط و مقررات صریح زیست محیطی بوده و قائم به تشخیص فردی هر یک از اعضا نمی‌باشد، در واقع وظیفه کمیسیون صرفاً تطبیق

نظریه اداره کل حفاظت محیط زیست با ضوابط و مقررات موضوعه بوده و حضور کلیه اعضا و اجماع نظر کلیه اعضا حول مقررات و ضوابط مربوطه ضروری خواهد بود و هرگونه تصمیم‌گیری از طریق رای‌گیری فاقد وجهت قانونی خواهد بود.

در بندهای (ت) و (ج) ماده ۱۴ بخشنامه فوق‌الذکر اعلام شده است: «تقاضاهایی قابل طرح در کمیسیون می‌باشند (در صورت عدم احراز آلاینده‌گی) که مخالفت با آنها راجع به فواصل از شهر و روستا، سایر مراکز جمعیتی و مغایرت ضوابط استقرار حریم و محدوده می‌باشد» و «طرح درخواست واحدهای متقاضی استقرار در سواحل دریا، تالاب‌ها و خوریات در کمیسیون ممنوع می‌باشد و رعایت حداقل فواصل مندرج در این ضابطه الزامی است.» مغایرت بندهای فوق‌الذکر با ماده ۱۱ قانون هوای پاک به شرح ذیل می‌باشد.

در بندهای (ت) و (ج) دامنه صلاحیت کمیسیون ماده ۱۱ محدود به اظهار نظر در خصوص اختلافات مربوط به جانمایی محل استقرار واحدهای تولیدی از حیث فاصله با سکونت‌گاه‌های شهری یا روستایی و سایر مراکز جمعیتی شده و طرح سایر اختلافات از جمله اعتراضات به نظریه‌های اداره کل حفاظت محیط زیست از جمله فواصل واحدهای مزبور با پارک ملی، تالاب، خور، پناهگاه حیات وحش، منطقه حفاظت شده، رودخانه آب شرب و غیر شرب، چاه‌های آب و باغات و سایر اختلافات ناشی از عدم رعایت الزامات مندرج در دستورالعمل مزبور، خارج از صلاحیت کمیسیون ماده ۱۱ قانون یاد شده، ذکر گردیده است. این در حالی است که در قسمت اخیر ماده ۱۱ قانون فوق‌الاشاره بیان گردیده: «... در صورت اعتراض متقاضی، مرجع استانی فوق به اختلافات فی‌مابین حداکثر ظرف مدت یک ماه رسیدگی می‌کند و ... همان طور که ملاحظه می‌گردد، واژه «اختلافات» به صورت عام ذکر گردیده و مفید به معنا و حالت خاصی نشده و در نتیجه شامل کلیه اختلافات و اعتراضات وقوع یافته بین متقاضی سرمایه‌گذاری و اداره کل حفاظت محیط زیست می‌باشد. لذا بندهای فوق‌الذکر از حیث مضیق نمودن حدود صلاحیت‌های کمیسیون مزبور مغایر با ماده ۱۱ قانون هوای پاک می‌باشد.

بنا به مراتب فوق بندهای (ب)، (ت) و (ج) ماده ۱۴ مقررات و ضوابط استقرار واحدهای تولیدی و صنعتی (بخشنامه شماره ۱۴۰۱/۱۰۰/۳۳۷۴۲ - ۱۴۰۱/۸/۴ - ابلاغی از سوی سازمان حفاظت از محیط زیست) مغایر با ماده ۱۱ قانون هوای پاک و خارج از اختیارات قانونی واضح تشخیص و ابطال آنها (به صورت فوق‌العاده و خارج از نوبت) در هیأت عمومی دیوان از تاریخ تصویب مورد درخواست می‌باشد.

متن مقرره‌های مورد شکایت به شرح زیر است:

"مقررات و ضوابط استقرار واحدهای تولیدی و صنعتی (موضوع ماده ۱۱ قانون هوای پاک)

.....

ماده ۱۴- رسیدگی به اعتراض متقاضیان در کمیسیون ذیل ماده ۱۱ قانون هوای پاک، منوط به رعایت ضوابط عدم آلاینده‌گی موضوع نبره ماده ۱۱ قانون هوای پاک می‌باشد.

آیین رسیدگی به اعتراض متقاضیان جواز تأسیس و بهره‌برداری در کمیسیون ذیل ماده ۱۱ قانون هوای پاک:

.....

بند ب - جلسات با حضور اکثریت اعضا رسمیت می‌یابد و مصوبات کمیسیون با رأی موافق حداقل پنج نفر تصویب می‌گردد.

بند ث - تقاضاهایی قابل طرح در کمیسیون می‌باشند (در صورت عدم احراز آلاینده‌گی) که مخالفت با آنها راجع به فواصل از شهر و روستا، سایر مراکز جمعیتی و مغایرت ضوابط استقرار حریم و محدوده می‌باشد.

بند ج - طرح درخواست واحدهای متقاضی استقرار در سواحل دریا، تالاب‌ها و خوریات در کمیسیون ممنوع می‌باشد و رعایت حداقل فواصل مندرج در این ضابطه الزامی است.

در پاسخ به شکایت مذکور، مدیرکل دفتر حقوقی و امور مجلس سازمان حفاظت محیط زیست به موجب نامه شماره ۱۴۰۲/۲۳/۱۶ - ۱۴۰۲/۲۳/۱۶ توضیح داده است که:

"بارگشت به ابلاغیه هیأت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر شکایت سازمان بازرسی کل کشور با موضوع ابطال بندهای (ب)، (ت) و (ج) ماده ۱۴ مقررات و ضوابط استقرار واحدهای تولیدی صنعتی بخشنامه شماره ۱۴۰۱/۱۰۰/۳۳۷۴۲ - ۱۴۰۱/۸/۴ - ۱۴۰۱/۱۰۰/۳۳۷۴۲ به استحضار می‌رساند موارد مطروحه در ماده ۱۵ مقررات و ضوابط مزبور ابلاغی ریاست سازمان به شماره ۱۴۰۲/۱۰۰/۶۶۲۳ - ۱۴۰۲/۲/۲۰ موجود می‌باشد و با توجه به اینکه کمیسیون ماده ۱۱ نمی‌تواند ناقص سایر آیین‌نامه دولت باشد وجود و اجرای بندهای مذکور ضرورت دارد."

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۴۰۲/۸/۱۶ به ریاست معاون قضایی دیوان عدالت اداری در امور هیأت عمومی و با حضور معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی میادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی

اولاً براساس اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، علاوه بر مواردی که هیأت وزیران یا وزیر مأمور تدوین آیین‌نامه اجرایی برای قوانین می‌شود، صرفاً هیأت وزیران می‌تواند بدون وجود تکلیف قانونی و برای تأمین اجرای قوانین به وضع تصویب‌نامه و آیین‌نامه بپردازد و سایر مقامات اجرایی دارای اختیارات درخصوص وضع مقررات اجرایی به منظور تأمین اجرای قوانین نیستند. ثانیاً با عنایت به اینکه براساس قسمت دوم ماده ۱۱ قانون هوای پاک مصوب سال ۱۳۹۶، مدیرکل حفاظت محیط زیست استان صرفاً یکی از اعضای کمیسیون موضوع ماده ۱۱ قانون مذکور است که صلاحیت رسیدگی به اختلافات مابین سرمایه‌گذار و اداره کل حفاظت محیط زیست استان را درخصوص استقرار واحدهای تولیدی و صنعتی دارد، لذا صلاحیت تعیین مقررات و ضوابط استقرار واحدهای تولیدی و صنعتی نمی‌تواند منحصر در اختیار سازمان حفاظت محیط زیست باشد و بر همین اساس تصویب مقررات و ضوابط استقرار واحدهای تولیدی و صنعتی در سال ۱۴۰۲ ابلاغی به موجب نامه شماره ۱۴۰۲/۱۰۰/۶۶۲۳ مورخ ۱۴۰۲/۲/۲۰ رئیس سازمان حفاظت محیط زیست در حدود صلاحیت مقام وضع‌کننده آن نبوده و بندهای (ب)، (ت) و (ج) ماده ۱۴ این مقرر مستند به بند ۱ ماده

۱۲ و مواد ۱۳ و ۸۸ قانون دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ از تاریخ تصویب ابطال می‌شود. این رأی براساس ماده ۹۳ قانون دیوان عدالت اداری (اصلاحی مصوب ۱۴۰۲/۳/۱۰) در رسیدگی و تصمیم‌گیری مراجع قضایی و اداری معتبر و ملاک عمل است.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

معاون قضایی دیوان عدالت اداری - مهدی دربین